

ARA COM ARA

La utopia i l'Espai Brossa

CARLES HAC MOR

Com sap tothom, l'Espai Escènic Joan Brossa celebra el seu cinquè aniversari. I amb aquest motiu, a més d'un seguit d'actes del qual els mal anomenats mitjans de comunicació en van plens, s'ha editat un catàleg, i en aquest catàleg hi ha unes profecies sobre l'Espai Brossa que han aixecat una mica de polseguera.

I com que el text amb la notícia sobre aquestes profecies el signa qui això escriu, molta gent es pensa que ara sóc profeta, o que el profeta és en Joan Brossa, la qual cosa no pot sorprendre gaire si tenim en compte que de poeta a profeta tot just hi va l'afegit de dues lletres i que sovint els poetes són profetes pel sol fet de ser poetes.

Val a dir que al text en qüestió volgudament no hi queda gaire clar ni qui és el profeta –jo opino que és en Brossa– ni què hi diuen les profecies. No podia ser d'una altra manera: els profetes sempre parlen o escriuen amb un estil críptic i amb unes imatges hermètiques, difícils d'interpretar.

Sí, la foscor és immanent a les profecies perquè els profetes saben que és més fàcil que s'equivoqui un profeta diàfan que no pas un d'obscur. I un profeta no la vol espifiar, tot i que no té més remei que lliurar-se si l'encerto l'endevino.

El cas és que, després d'una taula rodona sobre l'obra d'en Joan Brossa a la Fundació Vila Casas, en passar jo, a la Via Laietana, per davant de l'estàtua tan trista d'en Cambó (que hauria de ser substituïda per alguna cosa que recordés que allò va ser la Via

MIQUEL ANGLARILL / ARXIU

Joan Brossa, un poeta i profeta o profeta i poeta

Durruti), una senyora molt mudada i un senyor amb accent valencià em van envestir verbalment bo i acusant-me d'haver fet, a les profecies que ens ocupen, uns atacs contra la representació al teatre que equivalen, segons ells, a vilipèndiar el teatre que –insis-

tien– o és representació o no és res.

Me'n vaig sortir com vaig poder, d'aquella agressió tan injusta, i de seguida em va passar pel cap en Joan Brossa dalt del seu pedestal, que eren les seves sabates foradades i de taló molt gastat. Il·luminat per

la seva sornegueria, en Brossa proferia frases força inconnexes –com escau als profetes– sobre la imminència d'una anticatarsi provocada per una joia negadora del sentit, per unes raures anihiladores de tota significació racional.

I aquesta visió –acompanyada de records de poca-soltades dels germans Marx– em va exaltar tant que em vaig imaginar l'Espai Brossa amb tots els espectadors deixant-hi anar les seves energies més reprimides; i en Brossa i l'Antonin Artaud, burletes, els llançaven bombes fèdides.

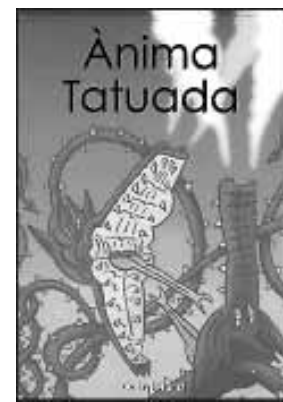
EL MISSATGE SUBLIMINAL

Quan em vaig calmar, vaig entendre el missatge subliminal que en Brossa m'enviava: l'Espai Brossa acabarà optant cegament per l'aventura i pel fracàs que s'oposa a l'èxit convencional; i així no omplirà pas cap buit, sinó que farà un buit que ho xuclarà tot cap a les clavegueres, incloses les butaques del Teatre Nacional.

Fins ara havíem d'anar cap a la normalitat, i a partir d'ara, tant si la normalitat és això que vivim com si encara no ha arribat, hauríem d'anar cap a l'anormalitat, hauríem de destrotar la professionalitat que ho empastifa tot; que la quotidianitat i l'art siguin desprofessionalitzats! Això em deia en Joan Brossa en aquell missatge utòpic.

La revolta definitiva del teatre i del no-teatre començarà allà, a l'Espai Brossa, quan tothom es qüestionarà radicalment què és el teatre. Llavors, mentre els teatres vendran llonganisses, a l'Espai Brossa ja no hi haurà més posades en escena, sinó accions llançades fora de l'escena.

L'APARADOR

Octavi Franch, *Ànima tatuada*. Editorial Granollers. Granollers, 2002.

Novella breu en què l'autor polifacètic Octavi Franch ens ofereix un angoixant thriller, ben trenat i amb els millors elements del gènere, influït pel cinema policíac nord-americà dels 90 i per autors catalans com ara Ferran Torrent, Lluís-Anton Baulenas i Manuel de Pedrolo.

Llorenç Capdevila, *O rei o res!* Columna. Barcelona, 2003.

Obra amb què Capdevila va quedar finalista del premi Nèstor Luján de novel·la històrica 2002. Novel·la d'intriga i aventures ambientada en la ciutat de Lleida del 1412, poc després del Compromís de Casp. La cursa per aconseguir el testament de Martí l'Humà es barreja amb l'assassinat d'una prostituta.

DRET A RÈPLICA

Elogi de la lleugeresa

MARTA PERA

Potser qui busqui no més distracció podrà evadir-se, com deia Gemma Casamajó a la ressenya *Literatura 'light'* en aquest mateix suplement (16-01-03), amb la novel·la *¿I ara, què?*, de Doris Dörrie, publicada per Columna i de la qual jo en vaig fer la traducció. Però potser aquesta evasió el portarà, com al protagonista de la novel·la que també en busca, a descobrir una altra manera d'evadir-se: evadir-se de la presó de les presses, dels plans per al futur, de les il·lusions de separació, de permanència, de naixement i de mort. Es pot fer una lectura *light* d'aquesta novel·la, o es pot anar més enllà i veure que, sota una ar-

quitectura lleugera –tan lleugera com la de la gran tenda de lona que fa les funcions de sala de meditació a la novel·la– i un argument senzill –tan senzill com el consell budista d'estar atents al simple acte de respirar–, trobem uns personatges immersos en tots els mals de la vida moderna però que no renuncien a la recerca –inútil– de la felicitat i que busquen una sortida de la buidor. Recerca inútil perquè la felicitat no està mai en el futur ni en el passat.

L'autora –que no enceta pas la seva carrera literària amb aquesta novel·la com pretén Casamajó: té sis volums de contes publicats, un dels quals, *L'home dels meus somnis*, traduït al català– fa un intent

d'aproximació novel·listica al budisme tibetà, així com en va fer una de cinematogràfica al budisme zen amb la pel·lícula *Saviesa garantida*, i aquesta, igual que aquella, vol ser precisament una invitació a prendre'ns les coses més greus amb certa lleugeresa perquè, com diu la mateixa Doris Dörrie: "Si igualment ens hem de morir, podem prendre'ns les coses amb més ànims, treure'ns pesos de sobre i aprofitar al màxim el moment present".

COM UN TEMPLE BUDISTA

Budisme sense discursos transcendentalistes, com "una espècie de llista de compra per a la vida, unes instruccions de treball". Com la lleugeresa

dels temples budistes que, comparats amb les esglésies romàniques o les catedrals gòtiques, encarnen la provisió de totes les coses. Un llibre lleuger en què gràcies a la perplexitat i als prejudicis d'un occidental típic, un cineasta frustrat convertit en gerent d'una cadena de restaurants i pare de família que passa uns quants dies en un monestir budista, ens arriben, no sense ironia, les simples, però sàvies, lliçons budistes.

Una literatura tan lleugera com el somriure dels lames, com el caminar flotant dels monjos i les monges del monestir, com l'acte de respirar. Literatura *light* per perdre pes, per animar-nos a deixar anar el llast que ens trava en el camí cap a un objectiu tan fàcil i tan difícil com viure l'ara i aquí. Un viatge d'anada i tornada en què el protagonista torna amb les mans buides, havent après, això sí, que el que és buit és ple.

Matthew Kneale, *Passatgers anglesos*. Traducció de Toni Cardona. Edicions 62. Barcelona, 2002.

L'historiador londinenc Kneale ens ofereix una història que vol denunciar els estralls que van provocar en els pobles aborígens les diferents colonitzacions britàniques. Història, intriga i aventura, un cop més, van de braçat.